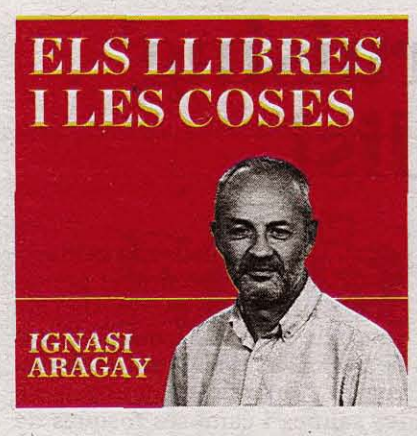
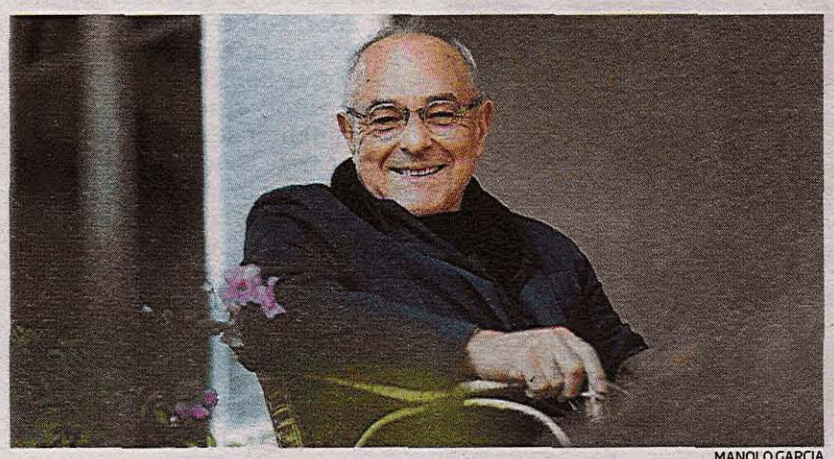

L'etern retorn als anys de l'educació sentimental i moral

MANOLO GARCIA

25 ANYS DESPRÉS, ELS RECORDS DE L'ANTONI MARÍ ADOLESCENT MANTENEN TOTA LA SEVA MÀGIA

Vint-i-cinc anys després torna *El vas de plata* (ed. Tusquets), el retorn novel·lat d'Antoni Marí als records d'infantesa d'un nen i un adolescent que desperta al món a través dels amics, les lectures, la família. Com escriu August Rafanell a l'epíleg, "sembla que en aquests relats tot conspiri en favor de la senzillesa" i que ho faci a remolc d'una "rara bellesa" que costa de definir –potser melancòlica?–, però que certament captiva el lector. El llibre crea una atmosfera de proximitat, de densitat sentimental i moral, de lentitud, com si pogués-sim acaronar la soledat o l'astoramment dels protagonistes, com si els acompanyéssim de bracet cap a la descoberta de la vida.

Un dia el noi és castigat al quarto de les rates: "Aquell silenci i aquella foscor em resultaven confortables; em permetien pensar, analitzar, recordar i imaginar-me coses que en un altre lloc no hauria fet mai: en el quarto de les rates tenia una sensació com la que tenia quan regirava entre els calaixos de les còmodes". De cop el seu amic de l'ànima, amb qui té converses "sobre el futur de la humanitat, la ideologia del nostre temps i la temperatura de les noies", cau greument malalt: "La mare d'en Pau em va agafar de la mà i em va portar al dormitori [...]. Vaig tancar els ulls i una multitud d'estrelles corria de pressa d'esquerra a dreta. Un dolor que semblava travessar-me el pit em va fer plorar..." Els àpats familiars són importants: "Els meus pares sempre havien cregut que el millor lloc per educar els fills era al voltant d'una taula [...]. Davant un plat calent, la proximitat afectiva sembla facilitar la comunicació".

Així es van trenant records fets d'aventures, càstigs, aprenentatges, de consols i perdons, converses, secrets i estranyes complicitats. Un vespre es queda tancat en un cementiri amb un amic i la mare d'aquest... Cada principi d'estiu enfilen cap a la finca de l'avi en tartana –l'avi així ho volia–, com si fossin al segle XIX, enlloc de fer-ho amb el cotxe del pare. Contra la seva voluntat, amb la senyora Hermínia descobreix el plaer de la música, però també aprèn que "la música, com la bellesa, mata". Després d'una escapada furtiva al mar, en tornar a casa es troba amb una sonora bufetada del pare. I un dia li pinta les ungles a l'avi mentre aquest fa una becaina...

L'Antoni Marí d'*El vas de plata* conserva com un tresor el pòsit de la seva educació sentimental i moral. En aquests breus relats que trenats conformen un tot, es despulla de tot el que l'adult filòsof i professor d'estètica sap, es buida de teories, de tesis i de coneixement, per anar a la recerca d'experiències essencials, iniciàtiques, nues i pelades. I s'agafa a elles, aturant el temps, com si fossin petites joies retrobades en un racó de la memòria, que com tots sabem és una fantàstica eina per reinventar-nos cada dia.

La doble perversió de la traducció automàtica

EL SISTEMA ESTÀ CONCEBUT PERQUÈ EL CASTELLÀ SIGUI L'ORIGEN DE TOT, COM LA PUERTA DEL SOL

Fa anys que denuncio el mal que fan al català (i a moltes altres llengües) els traductors automàtics. I no parlo només de programes informàtics: els calcs també fan estralls en eslògans publicitaris traduïts i avalats per cervells humans molt ben pagats.

En el món dels mitjans, l'exemple més patent del que dic són dos rotatius barcelonins, però, alerta!, que els altres diaris també publiquem textos amb empremtes evidents d'haver passat, en el seu procés d'elaboració, per traductors automàtics. Els redactors tenen tanta feina que qualsevol es posa a fer traduccions artesanals.

La casuística és variada i té uns efectes devastadors en els cognoms. Fa tres anys una notícia sobre la radioactivitat d'Ascó va convertir el meu amic –i doctor en física per la URV– Marçal Salvadó Artells en "Marçal Salvadó Nudillos". Què hi farem!, es va dir, convençut que almenys l'edició en català faria justícia a la seva mare. Doncs no: en català... altre cop Nudillos.

I és que el sistema està concebut perquè el castellà sigui l'origen de tot, com la Puerta del Sol. Si l'origen és català, primer es *normalitza* traduint-ho –de qualsevol manera– al castellà. Llavors, si convé, es torna a traduir al català amb un programa que sap que els cognoms no es tradueixen. D'aquí el doble Nudillos.

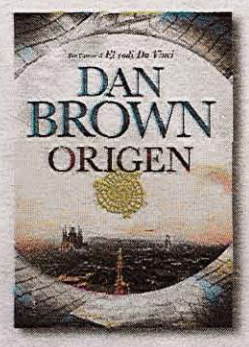
En aquesta doble perversió pensava dimarts quan, en un article sobre "els exconsellers" empresonats, vaig topar amb la frase "No podran gens davant un poble unit". El "No podran res..." es va centralitzar com a "*No podrán nada...*" i, després, va reemergir a la perifèria com a "No podran gens..." I és que, al final, si poden tant, és perquè la unitat del poble (i dels mitjans que consumeix) és més il·lusòria que real.

En tot cas, mentre la mecànica sigui aquesta –i això depèn d'uns inversors que solen patir poc per la salut del català– continuarà sent imprescindible que lingüistes de carn i ossos hi donin l'últim cop d'ull amb l'esperança d'atenuar al màxim les traïcions dels traductors.

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Origen
DAN BROWN
Empúries
608 pàgines, 22,50 € 1/5

[2] Una columna de foc
KEN FOLLETT
Rosa dels Vents
944 pàgines, 24,90 € 2/8

[3] 4 3 2 1
PAUL AUSTER
Edicions 62
992 pàgines, 23,90 € 5/10

[4] El camí de les aigües
CARME MARTÍ
Amsterdam
560 pàgines, 21,50 € 3/4

[5] Wonder
R.J. PALACIO
La Campana
420 pàgines, 14 € -/267

NO-FICCIÓ

[1] Transforma la teva salut
XEVI VERDAGUER
Rosa dels Vents
296 pàgines, 17,90 € 1/6

[2] El que la terra m'ha donat
LLUÍS FOIX / Columna
224 pàgines, 19,90 € -/2

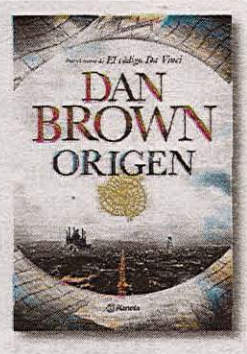
[3] Clàssics per a la vida
NUCCIO ORDINE
Quaderns Crema
176 pàgines, 12 € 2/4

[4] Cartes a Mahalta
MÀRIUS TORRES I MERCÈ FIGUERAS
Club Editor
320 pàgines, 22,95 € 7/3

[5] La vida que aprenc
CARLES CAPDEVILA
Arcàdia
224 pàgines, 16 € 4/32

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Origen
DAN BROWN
Planeta
640 pàgines, 22,50 € 1/5

[2] Una columna de fuego
KEN FOLLETT
Plaza & Janés
944 pàgines, 22,90 € 3/8

[3] Patria
FERNANDO ARAMBURU
Tusquets
648 pàgines, 22,90 € 2/61

[4] Taxi
CARLOS ZANÓN
Salamandra
370 pàgines, 20 € 6/5

[5] Los pacientes del doctor García
ALMUDENA GRANDES / Tusquets
768 pàgines, 22,90 € 4/9

NO-FICCIÓ

[1] Transforma tu salud
XEVI VERDAGUER
Grijalbo
296 pàgines, 17,90 € 1/6

[2] Cree en ti
RUT NIEVES
Planeta
256 pàgines, 20,90 € 2/10

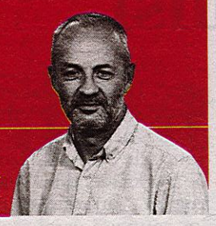
[3] Come bien hoy, vive mejor mañana
HENRI JOYEUX / Planeta
448 pàgines, 17,90 € -/9

[4] Clásicos para la vida
NUCCIO ORDINE
Acantilado
178 pàgines, 12 € 3/4

[5] Prohibido nacer
TREVOR NOAH
Blackie Books
336 pàgines, 19,90 € 5/3

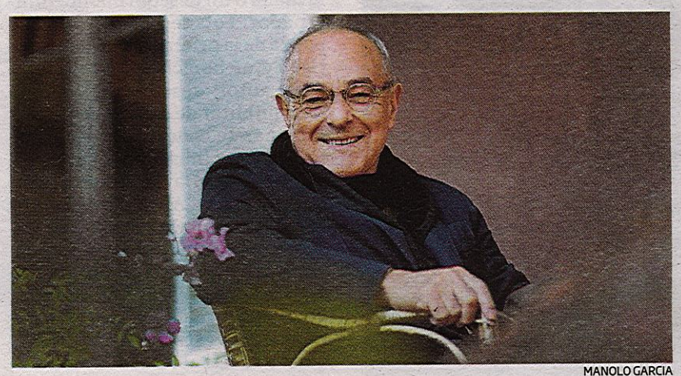
Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

L'etern retorn als anys de l'educació sentimental i moral

MANOLO GARCIA

25 ANYS DESPRÉS, ELS RECORDS DE L'ANTONI MARÍ ADOLESCENT MANTENEN TOTA LA SEVA MÀGIA

Vint-i-cinc anys després torna *El vas de plata* (ed. Tusquets), el retorn novel·lat d'Antoni Marí als records d'infantesa d'un nen i un adolescent que desperta al món a través dels amics, les lectures, la família. Com escriu August Rafanell a l'epíleg, "sembla que en aquests relats tot conspiri en favor de la senzillesa" i que ho faci a remolc d'una "rara bellesa" que costa de definir –potser melancòlica?–, però que certament captiva el lector. El llibre crea una atmosfera de proximitat, de densitat sentimental i moral, de lentitud, com si pogués-sim acaronar la soledat o l'astoramment dels protagonistes, com si els acompanyéssim de bracet cap a la descoberta de la vida.

Un dia el noi és castigat al quarto de les rates: "Aquell silenci i aquella foscor em resultaven confortables; em permetien pensar, analitzar, recordar i imaginar-me coses que en un altre lloc no hauria fet mai: en el quarto de les rates tenia una sensació com la que tenia quan regirava entre els calaixos de les còmodes". De cop el seu amic de l'ànima, amb qui té converses "sobre el futur de la humanitat, la ideologia del nostre temps i la temperatura de les noies", cau greument malalt: "La mare d'en Pau em va agafar de la mà i em va portar al dormitori [...]. Vaig tancar els ulls i una multitud d'estrelles corria de pressa d'esquerra a dreta. Un dolor que semblava travessar-me el pit em va fer plorar..." Els àpats familiars són importants: "Els meus pares sempre havien cregut que el millor lloc per educar els fills era al voltant d'una taula [...]. Davant un plat calent, la proximitat afectiva sembla facilitar la comunicació".

Així es van trenant records fets d'aventures, càstigs, aprenentatges, de consols i perdons, converses, secrets i estranyes complicitats. Un vespre es queda tancat en un cementiri amb un amic i la mare d'aquest... Cada principi d'estiu enfilen cap a la finca de l'avi en tartana –l'avi així ho volia–, com si fossin al segle XIX, enlloc de fer-ho amb el cotxe del pare. Contra la seva voluntat, amb la senyora Hermínia descobreix el plaer de la música, però també aprèn que "la música, com la bellesa, mata". Després d'una escapada furtiva al mar, en tornar a casa es troba amb una sonora bufetada del pare. I un dia li pinta les ungles a l'avi mentre aquest fa una becaina...

L'Antoni Marí d'*El vas de plata* conserva com un tresor el pòsit de la seva educació sentimental i moral. En aquests breus relats que trenats conformen un tot, es despulla de tot el que l'adult filòsof i professor d'estètica sap, es buida de teories, de tesis i de coneixement, per anar a la recerca d'experiències essencials, iniciàtiques, nues i pelades. I s'agafa a elles, aturant el temps, com si fossin petites joies retrobades en un racó de la memòria, que com tots sabem és una fantàstica eina per reinventar-nos cada dia.

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

La doble perversió de la traducció automàtica

Fa anys que denuncio el mal que fan al català (i a moltes altres llengües) els traductors automàtics. I no parlo només de programes informàtics: els calcs també fan estralls en eslògans publicitaris traduïts i avalats per cervells humans molt ben pagats.

En el món dels mitjans, l'exemple més patent del que dic són dos rotatius barcelonins, però, alerta!, que els altres diaris també publiquem textos amb empremtes evidents d'haver passat, en el seu procés d'elaboració, per traductors automàtics. Els redactors tenen tanta feina que qualsevol es posa a fer traduccions artesanals.

La casuística és variada i té uns efectes devastadors en els cognoms. Fa tres anys una notícia sobre la radioactivitat d'Ascó va convertir el meu amic –i doctor en física per la URV– Marçal Salvadó Artells en "Marçal Salvadó Nudillos". Què hi farem!, es va dir, convençut que almenys l'edició en català faria justícia a la seva mare. Doncs no: en català... altre cop Nudillos.

I és que el sistema està concebut perquè el castellà sigui l'origen de tot, com la Puerta del Sol. Si l'origen és català, primer es *normalitza* traduint-ho –de qualsevol manera– al castellà. Llavors, si convé, es torna a traduir al català amb un programa que sap que els cognoms no es tradueixen. D'aquí el doble Nudillos.

EL SISTEMA ESTÀ CONCEBUT PERQUÈ EL CASTELLÀ SIGUI L'ORIGEN DE TOT, COM LA PUERTA DEL SOL

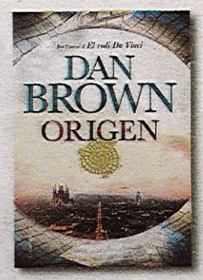
En aquesta doble perversió pensava dimarts quan, en un article sobre "els exconsellers" empresonats, vaig topar amb la frase "No podran gens davant un poble unit". El "No podran res..." es va centralitzar com a "*No podrán nada...*" i, després, va reemergir a la perifèria com a "No podran gens..." I és que, al final, si poden tant, és perquè la unitat del poble (i dels mitjans que consumeix) és més il·lusòria que real.

En tot cas, mentre la mecànica sigui aquesta –i això depèn d'uns inversors que solen patir poc per la salut del català– continuarà sent imprescindible que lingüistes de carn i ossos hi donin l'últim cop d'ull amb l'esperança d'atenuar al màxim les traïcions dels traductors.

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Origen
DAN BROWN
Empúries
608 pàgines, 22,50 € 1/5

[2] Una columna de foc
KEN FOLLETT
Rosa dels Vents
944 pàgines, 24,90 € 2/8

[3] 4 3 2 1
PAUL AUSTER
Edicions 62
992 pàgines, 23,90 € 5/10

[4] El camí de les aigües
CARME MARTÍ
Amsterdam
560 pàgines, 21,50 € 3/4

[5] Wonder
R.J. PALACIO
La Campana
420 pàgines, 14 € -/267

NO-FICCIÓ

[1] Transforma la teva salut
XEVI VERDAGUER
Rosa dels Vents
296 pàgines, 17,90 € 1/6

[2] El que la terra m'ha donat
LLUÍS FOIX / Columna
224 pàgines, 19,90 € -/2

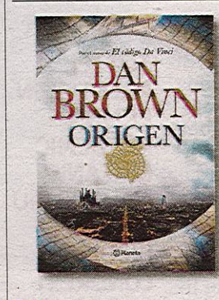
[3] Clàssics per a la vida
NUCCIO ORDINE
Quaderns Crema
176 pàgines, 12 € 2/4

[4] Cartes a Mahalta
MÀRIUS TORRES I MERCÈ FIGUERAS
Club Editor
320 pàgines, 22,95 € 7/3

[5] La vida que aprenc
CARLES CAPDEVILA
Arcàdia
224 pàgines, 16 € 4/32

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Origen
DAN BROWN
Planeta
640 pàgines, 22,50 € 1/5

[2] Una columna de fuego
KEN FOLLETT
Plaza & Janés
944 pàgines, 22,90 € 3/8

[3] Patria
FERNANDO ARAMBURU
Tusquets
648 pàgines, 22,90 € 2/61

[4] Taxi
CARLOS ZANÓN
Salamandra
370 pàgines, 20 € 6/5

[5] Los pacientes del doctor García
ALMUDENA GRANDES / Tusquets
768 pàgines, 22,90 € 4/9

NO-FICCIÓ

[1] Transforma tu salud
XEVI VERDAGUER
Grijalbo
296 pàgines, 17,90 € 1/6

[2] Cree en ti
RUT NIEVES
Planeta
256 pàgines, 20,90 € 2/10

[3] Come bien hoy, vive mejor mañana
HENRI JOYEUX / Planeta
448 pàgines, 17,90 € -/9

[4] Clásicos para la vida
NUCCIO ORDINE
Acantilado
178 pàgines, 12 € 3/4

[5] Prohibido nacer
TREVOR NOAH
Blackie Books
336 pàgines, 19,90 € 5/3

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat